

ÎN ATENȚIA PERSOANELOR ÎN ETATE: CUNOAȘTE-ȚI DREPTURILE ÎN TIMPUL PANDEMIEI COVID-19 ȘI NU NUMAI

“Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi.”, Declarația universală a drepturilor omului. Această egalitate nu se schimbă odată cu vârsta: femeile și bărbații în etate au aceleași drepturi ca și persoanele mai tinere decât ei.”

Cu toții avem drepturi. Drepturile dvs. sunt importante. Înțelegerea lor vă poate ajuta să vă asigurați, că drepturile dvs. sunt respectate, că sunteți tratați corect și nu sunteți discriminați.

Aveți dreptul de a fi tratat în mod corect și de a nu fi discriminat

- Ar trebui să vă bucurați de drepturi în mod egal cu ceilalți, fără discriminare.
- Toți (autoritățile naționale, organizațiile neguvernamentale și comunitare, mass-media și instituțiile de învățământ și persoanele în etate) ar trebui să depună eforturi pentru a promova solidaritatea între generații, imaginea pozitivă a persoanelor în etate, care sunt, printre altele, transmițători de cunoștințe, cultură și valori spirituale și pentru a combate ageismul.

În contextul pandemiei COVID-19, trebuie să aveți posibilitatea de a vă bucura de drepturile omului, inclusiv de dreptul la sănătate, în mod egal cu alții.

Aveți dreptul de a fi tratat cu demnitate și respect

- Aveți dreptul de a fi tratat cu demnitate și respect de către serviciile publice și de către furnizorii de servicii medicale și de îngrijire. Ar trebui să fiți tratat cu demnitate și respect, indiferent de vârstă, sex, rasă sau etnie, dizabilitate, situație financiară sau orice alt statut.
- Toate persoanele în etate, inclusiv cele din instituțiile rezidențiale, ar trebui să poată beneficia de drepturile omului și de libertățile fundamentale, să trăiască în demnitate și siguranță și să nu fie exploatate și supuse abuzului.

În contextul pandemiei COVID-19, autoritățile naționale trebuie să se asigure că toate deciziile cu privire la Dvs. sunt ghidate de un angajament pentru demnitate și drepturile omului.

Aveți dreptul de a fi protejat și de a fi în siguranță

- Aveți dreptul de a fi protejat de violență, abuz și neglijare. Abuzul poate fi fizic, sexual, financiar, emoțional sau psihologic, neglijare sau orice combinație ale acestora.
- Ar trebui să aveți acces la servicii care să prevină și să vă protejeze de orice formă de violență și abuz, indiferent dacă abuzul are loc în propria casă sau în cadrul instituțiilor de sănătate sau îngrijire.
- Aveți dreptul de a fi protejat împotriva abuzurilor, indiferent de cine efectuează abuzul, fie că sunt prieteni, membri ai familiei, vecini, străini, voluntari sau un profesionist în domeniul sănătății, al asistenței sociale sau alte domenii.

În contextul pandemiei COVID-19, autoritățile publice centrale și locale, ar trebui să acorde o atenție deosebită prevenirii și protecției împotriva oricărei forme de violență și abuz. Trebuie să aveți acces la informații privind remediile disponibile în caz de violență și abuz.

Aveți dreptul de a fi implicat în deciziile care vă afectează

- Vocea Dvs. trebuie să fie auzită când sunt luate decizii care vă afectează. Dacă este nevoie, ar trebui să primiți asistență pentru ca opiniile și dorințele dvs. să fie auzite.
- Aveți dreptul de a fi activ implicat în formularea și implementarea politicilor care afectează bunăstarea dvs. și a altor persoane în etate.
- Dvs., împreună cu alte persoane în etate, puteți crea mișcări obștești și asociații.

În contextul pandemiei COVID-19, autoritățile centrale și locale ar trebui să vă consulte cu privire la riscurile specifice asociate cu COVID-19 și să se asigure că toate planurile legate de COVID-19 includ persoanele în etate și necesitățile acestora.

Aveți dreptul la sănătate fizică și mintală

- Accesul la servicii medicale de bună calitate este esențial pentru a vă menține sănătos și pentru a vă menține independența, demnitatea și bunăstarea.
- Nu ar trebui să vi se refuze tratamentul și accesul la servicii medicale în funcție de vârstă.

În contextul pandemiei COVID-19, toate persoanele în etate cu risc de a se infecta cu COVID-19 trebuie identificate, în caz de necesitate testate, și accesul la tratament trebuie acordat cât mai curând posibil.

Aveți dreptul de a fi informat

În contextul pandemiei COVID-19, ar trebui să aveți acces la informații critice cu privire la măsurile de protecție împotriva COVID-19 și modul de accesare a serviciilor de sănătate și îngrijire. Informațiile ar trebui să fie actualizate și ușor de înțeles.

Aveți dreptul la protecție socială

- Ar trebui să obțineți **sprijinul necesar pentru a accesa măsurile de protecție socială**, mai ales dacă nu le puteți accesa, din cauza restricțiilor de circulație sau a întreruperii relațiilor și rețelelor sociale în timpul pandemiei COVID-19.
- Ar trebui să aveți **acces continuu la suport și servicii de asistență comunitară, inclusiv acces la servicii de sănătate, îngrijire socială și juridice**, precum servicii de sănătate mentală, îngrijire paliativă și geriatrică. Acest lucru este valabil în orice situație, fie în caz că asistența este oferită de lucrătorii serviciilor de îngrijire la domiciliu sau în mediu instituțional.

În contextul pandemiei COVID-19, ar trebui să primiți sprijin în accesarea măsurilor de protecție socială și acces continuu la servicii esențiale de sănătate și sociale.

Aveți dreptul la un standard adecvat de viață

- Politicile și programele naționale ar trebui să asigure **accesul persoanelor în etate la hrană, apă, adăpost, îmbrăcăminte și îngrijire a sănătății adecvate** prin furnizarea de suport financiar, familial și comunitar și auto-ajutor, și să se asigure că acestea pot continua să locuiască în propriile case.

În contextul pandemiei COVID-19 ar trebui să aveți acces garantat la produse alimentare, apă, bunuri și servicii esențiale.

Aveți dreptul de a vă continua lucrul, indiferent de vârsta pe care o aveți

- Ar trebui să aveți posibilitatea de a vă asigura un trai decent prin muncă, care este liber aleasă sau acceptată.
- Aveți dreptul de a vă bucura de condiții de muncă corecte, favorabile și sigure și de a fi protejat de discriminare pe motive de vârstă în privința încadrării în muncă și ocupării forței de muncă.

În contextul pandemiei COVID-19, aveți dreptul de a fi inclus în inițiativele de recuperare economică, prin includerea în programele de reabilitare privind muncă și în alte activități generatoare de venit.

Aveți dreptul la educație și la participare în viața culturală a societății

- Ar trebui să aveți posibilitatea de a vă dezvolta pe deplin potențialul **prin accesul la resursele educaționale, culturale, spirituale și de agrement ale societății**.
- Aveți dreptul **de a beneficia de programe educaționale** (spre exemplu, alfabetizare, educație permanentă, acces la universitate și la programe neformale comunitare și **de agrement**) și **de a împărtăși cunoștințele și experiența** cu generațiile tinere.

În contextul pandemiei COVID-19, accesul la resursele educaționale, culturale, spirituale și de agrement ale societății poate fi facilitat prin intermediul tehnologiilor disponibile persoanelor în etate, inclusiv radioul și televiziunea.

În cazul în care considerați că ați fost tratat incorect și drepturile Dvs. au fost încălcate, puteți contacta Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale prin e-mail la adresa: secretariat@msmps.gov.md sau puteți transmite o scrisoare prin poștă la următoarea adresă: mun. Chișinău, Str. Vasile Alecsandri 2, MD-2009. De asemenea, puteți suna la următoarele numere de telefon: 0-22-721010, 0-800-71010 (apel gratuit) sau la **Oficiul Avocatului Poporului prin e-mail la ombudsman@ombudsman.md sau transmite o scrisoare la adresa: Chișinău m., Sfatul Țării, nr. Str. 16, MD-2012 sau sunați la: 0-22-234800.**

PENTRU MAI MULTE INFORMAȚII, VEDEȚI:

- **Organizația Națiunilor Unite, Notă de politici: Impactul COVID-19 asupra persoanele în etate, mai 2020**, disponibil la: <https://www.un.org/development/desa/ageing/wp-content/uploads/sites/24/2020/05/COVID-Older-persons.pdf>
- **Comitetul privind drepturile economice, sociale și culturale, Comentariul general Nr. 6: Drepturile economice, sociale și culturale ale persoanelor în etate**, disponibil la: <https://www.refworld.org/docid/4538838f11.html>
- **Principiile Națiunilor Unite pentru persoanele în etate, adoptate de Adunarea Generală în 1991**, disponibile la: <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/olderpersons.aspx>